

SAKSFREMLEGG MEDLEMSKAP UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING

1. Generelt om USS

1.1. Profil

USS ble stiftet 4. mars 1996 av 40 kommuner. Ved utgangen av 2016 hadde USS 83 medlemskommuner fra 16 fylker. Medlemsmassen strekker seg fra Kvinesdal kommune i sør til Kvalsund kommune i nord.

USS' hovedoppgave er å ivareta medlemskommunenes interesser i utmarksspørsmål av enhver karakter innenfor rammen av en bærekraftig utvikling og livskraftige lokalsamfunn. Organisasjonen er partipolitisk nøytral, og har en bred formålsparagraf som følges opp av et konkret arbeidsprogram.

Organisasjonen bistår medlemskommunene blant annet i spørsmål om forvaltning av utmark, rovviltforvaltning og forholdet mellom sentrale og lokale myndigheter i saker om vern av land og vann. Også lokale myndigheters rolle i alt regelverk om arealdisponering, som naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven, fjelloven, vannressursloven, mineralloven mv., er saker USS er sterkt involvert i. USS er et talerør overfor sentrale myndigheter og medier og gjør det mulig for kommunene å opptre samlet overfor disse.

1.2. Organisering

1.2.1. Landsmøtet

Landsmøtet er USS' øverste organ, og avholdes en gang i året. Alle medlemskommuner har rett til å delta.

1.2.2. Landsstyret

Landsstyret består av en representant fra hvert fylke og leder valgt av landsmøtet. Valg av landsstyremedlem med personlig vararepresentant foretas av medlemskommunene innen hvert fylke på årsmøtet.

1.2.3. Arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget består av fem medlemmer. Leder velges av landsmøtet og fire medlemmer velges av og blant landsstyremedlemmene. Arbeidsutvalget skal ha medlemmer av begge kjønn og fra ulike landsdeler.

1.2.4. Sekretariatet

Sekretariatet har ansvar for innkalling til landsmøtet, landsstyremøter og arbeidsutvalgsmøter og står for den daglige korrespondansen. Sekretariatet utfører ellers de oppgaver det blir pålagt av USS' organer. Sekretariatet yter juridisk bistand til organisasjonen og de enkelte medlemskommuner

1.3. Virkemidler

Hvilke virkemidler USS bruker for å fremme sine synspunkter varierer fra sak til sak. Et viktig virkemiddel er bruk av høringsuttalelser, samt innsending av andre former for brev og skriftlige innspill til myndighetene. Kopi av disse innspillene legges ut på USS' hjemmeside www.utmark.no, og medlemskommunene kan benytte disse når de selv inngir uttalelser. USS tar også jevnlig initiativ til møter med myndighetene på alle relevante saksområder, og representanter fra USS har gjennom årene også deltatt i en rekke statlig etablerte arbeidsgrupper og lovutvalg. Samlet utgjør medlemskommunenes politikerkorps en betydelig politisk kraft med sine nettverk i de politiske partier og på Stortinget.

1.4. Medlemskontingent

Medlemskontingenten for medlemskommuner i 2017 er 33 000 kroner. Kontingenten indeksjusteres årlig.

2. Nærmere om de enkelte saksområder

USS involverer seg til enhver tid i de sakene som medlemskommunene er opptatt av og som vedtas i arbeidsprogrammet på landsmøtet. Det nedenstående er en gjennomgang av de saksområdene som har pekt seg ut som de mest sentrale i organisasjonens 20 år lange historie. Ettersom nye kommuner kommer til, vil det imidlertid også være naturlig å ta opp saker som spesielt berører disse.

2.1. Rovvilt og beiterett

USS argumenterer for at det må legges større vekt på lokale interesser i rovviltsakene. Det er viktig at kommuner der belastningen fra rovdyr oppleves som stor, lyttes til, og at det finnes et effektivt apparat for å regulere bestanden når dette er nødvendig. I 2016 og begynnelsen av 2017 har USS derfor gjentatte ganger presisert for nasjonale myndigheter at loven krever at det legges vekt på andre hensyn enn skade på beitedyr, eksempelvis sosiale hensyn knyttet til menneskers livskvalitet og økonomiske hensyn knyttet til jakt, når det skal fattes vedtak om regulering av rovviltbestanden. USS mener hensynet til de berørte innbyggere, lokalsamfunn, næringsutvikling mv. må tillegges vesentlig større vekt når et ønsket uttak ikke påvirker bestandsmålet. USS mener også at terskelen bør være høy i slike situasjoner for at statlige myndigheter overprøver de vurderinger som er foretatt av de regionale rovviltnemndene.

2.2. Motorferdsel i utmark

Også i spørsmålet om motorferdsel i utmark, først og fremst bruk av snøskuter, er meningene sterke og delte. Mens mange medlemskommuner har lange tradisjoner for bruk av snøskuter til isfiske mv., er andre medlemskommuner sterkt opptatt av å beholde sine naturområder fri for motorisert ferdsel, for å utvikle disse områdene til naturbasert reiseliv.

Som interesseorganisasjon for begge typer kommuner, ønsker USS at kommunene selv kan bestemme om de ønsker å etablere snøskuterløyper. USS har i mange år arbeidet for at kommunene i større grad kan innlemme spørsmålet i den generelle arealplanleggingen, hvor de samlede fordeler og ulemper kan avveies på samme måte som i andre arealbrukskonflikter. USS arbeider derfor kontinuerlig for at berørte kommuner gis større innflytelse i hvordan motorferdsel skal håndteres i

det enkelte utmarksområdet. USS arbeid var blant annet en viktig årsak til at Stortinget i mai 2015 vedtok nye regler om myndighet for kommuner til å vedta lokale løypeforskrifter for snøskuter innenfor lovbestemte nasjonale retningslinjer.

2.3. Nasjonalparker og annet områdevern

Også i etableringen og forvaltningen av verneområder er USS opptatt av lokal innflytelse. En vesentlig grunn til at USS ble stiftet var at mange kommuner opplevde sterk lokal frustrasjon og avmakt i saker om etablering av store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder på 80- og 90-tallet. Etter stiftelsen tok USS flere initiativ ovenfor sentrale myndigheter, med konkrete forslag til tiltak som sikret aktiv deltakelse fra berørte kommuner. Prinsippet om lokal forvaltning av store verneområder er i dag gjennomført, nå gjenstår først og fremst å gi lokale forvaltningsmyndigheter reelle oppgaver og myndighet.

2.4. Mineralkommunene

I 2013 ble det etablert en egen undergruppe for kommuner med verdifulle mineralforekomster, kalt Mineralkommunene. Målet er å sikre lokal innflytelse på beslutninger om utvinning av mineralforekomster, og sikre at mineralutvinning gir de kommuner som har slike naturrikdommer en andel av den verdiskapingen de måtte gi grunnlag for.

3. Vurdering og anbefaling

Etter 20 års eksistens er det klart at kommunene gjennom etableringen av USS har lyktes med å bli en aktør på den nasjonale politiske arena. USS historie viser til fulle nytten av slik organisering. Fra å være enkelte kommuner som på 80- og 90-tallet ikke nådde frem i mylderet av miljøer som talte varmt for naturvern i alle fasonger, er USS ikke bare blitt et talerør for nesten hundre kommuner med sammenfallende interesser i utmarkssaker, men også en organisasjon staten aktivt søker dialog med. Det er tale om «*kortreist informasjon*» når enkeltkommuner bringer sine saker og erfaringer inn i landsstyret eller til sekretariatet, og når denne informasjonen her flyter sammen til mer generelle budskap eller klagemål til de sentrale myndigheter.

Som representant for kommunesektoren er USS en annerledes aktør i det politiske system enn andre interesseorganisasjoner på utmarksarenaen. USS har som formål å ivareta det *offentliges interesser*, nærmere bestemt lokaldemokratiske interesser. I det ligger at USS ikke er en næringsorganisasjon og heller ingen verne- eller miljøorganisasjon. Men i en kommunes interessefelt, og dermed i USS interessefelt, ligger både en interesse i å drive lokal næringsutvikling, en interesse i å ta vare på det biologiske mangfoldet innenfor kommunens grenser, en interesse i friluftsliv, jakt og fiske osv. Det ligger derfor både i en kommunes og i USS hverdag til enhver tid å måtte avveie ulike interesser mot hverandre, ut fra det lokaldemokratiske ståsted. USS-kommuner ønsker større rådighet over egne naturressurser.

Samtidig er det styrke i antall. Jo flere kommuner som deltar i USS, dess mer vekt vil organisasjonen bli tillagt, og jo enklere vil det være å få maktens øre. Like kommuner bør stå sammen, og alle

kommuner med utmarksinteresser bør derfor ha en interesse i å være del av USS. Et slikt medlemskap gir også anledning til jevnlig erfaringsutveksling med kommuner i samme situasjon.

Det anbefales etter dette at kommunen søker medlemskap i USS.